ilustrații și design andrei mănescu

bogdan suceavă

năluci și portrete

>>>

Redactor: Răzvan Penescu rpenescu@liternet.ro
Editor format.pdf Acrobat Reader: Geta Rossier & Răzvan Penescu
Text: © 2011 Bogdan Suceavă
Ilustrații şi design: © 2011 Andrei Mănescu
Ediția a III-a (Ediția I-a - Nemira, 2001 / Ediția a II-a - ASALT, 2001)

Toate drepturile rezervate.
© 2011 Editura LiterNet.ro pentru versiunea.pdf Acrobat Reader.

<<<

Este permisă descărcarea liberă, cu titlu personal, a volumului în acest format de pe siteul www.literne t.ro. Distribuirea gratuită a cărții prin intermediul altor siteuri, modificarea sau comercializarea acestei versiuni fără acordul prealabil, în scris, al Editurii LiterNet sînt interzise şi se pedepsesc conform legii privind drepturile de autor şi drepturile conexe, în vigoare.

>>>

ISBN: 978-973-122-050-5
Editura LiterNet
http://Editura.LiterNet.ro / office@liternet.ro

Editura LiterNet, 2011

memoriei lui Nicolae Ţaţomir...

năluci

Pierdut în biblioteca Aleph
Air mail
Peisaj
Poveste de iarnă
Cum să supravieţuieşti în oraşul fantomă
Poetul şi umbra sa, stâlpnicul
Confesiune
Bucureşti (tablou pentru o expoziţie în afara oraşului)
Dedicaţie
Scrisoare
Întârziere
Istoria nectarului
Poem
Sonet
Spovedanie
Filtru pentru ritmul cotidian
Cronologia

sumar

portrete

Portretul solitarei
Portretul unui domn cunoscut
Portret (Istorie irlandeză)
Portret despărţit
Portretul străinei fugare
Portretul fetei cu nume de cântec
Portret în culori reci
Portret cu decor dintr-o recepţie oficială
Portret
Schiţă pentru final de poveste
Portretul solitarei şi al inspiraţiilor sale
Istorie
Portrete apropiate
Portretul bibliotecarului la 40 de ani
Portretul fetei din sud
Portretul unui prieten
Portretul celui născut pentru o singură zi

apendix

năluci

<<< >>>

<<<

>>>

Pierdut în biblioteca Aleph

venise toamna când poezia s-a făcut ilizibilă
rătăcirea pe uriaşa hartă se cerea oprită
toamna când ordinea cuvintelor respira alt sens

prea multe intersecţii
şi toate aceste poeme ce nu se mai pot citi

nu era vorba de trecerea vremii
ori de uitate mode
de muze sau pogorâri din Olimp
nu-i vorba de zgomotul autostrăzii
de eradicarea foametei în Etiopia
nici de neajunsul de a purta un stigmat –
e vorba doar de acele texte de poem
ce mi-au devenit ilizibile

Air mail

mai degrabă defuncţii folosesc cutia mea poştală
unchiul Iosif primeşte pe adresa mea veşti
îşi repară memoria printr-o înţeleaptă rescriere a trecutului
istoria e pentru el un lucru foarte personal

unchiul Veniamin se împacă la adresa mea cu duşmanii
le scrie îndemnuri patetice
memorii consolatoare cu aluzii din vechea politică bucureşteană
atemporale îmbrăţişări
se ridică deasupra răului şi binelui
cum privighetoarea deasupra catului întâi al cerului

unchiul Emanuel îmi foloseşte contul e-mail
se informează cum mai merg lucrurile în lume
preţul petrolului la Caracas ori al diamantelor la Capetown
e curios să ştie ce face această întreagă lume fără de el
ieri când s-a încruntat a semănat atât de mult cu mine
(ştiu asta deşi nu ne-am întâlnit vreodată)
o umbră cu accente colerice rătăcind fără ţintă pe web
alternând simţul rafinat al umorului
cu mânia de a nu fi terminat mare lucru

vara bunicii – Valeria – s-a împăcat la adresa mea
cu fostele ei colege de pension
din pricina ei am primit scrisori demodate
în glorioasa maghiară a veacului nouăsprezece
bunicul m-a întrebat dacă-i mai merge ceasul
l-am uitat într-un sertar de la capătul lumii – am spus
mai stai de vorbă cu Dumnezeu? – m-a întrebat
o, nu! ci dialoghez cu un panteon ciudat

alaltăieri unchiul Veniamin mi-a lăsat o listă
nu am mai avut timp să fac toate lucrurile acestea – a spus –
acum tu
pentru el istoria e ceva personal

cu braţele încărcate de plicuri mă întorc înăuntru

East Lansing, octombrie 1998

<<< >>>

cuprins

Peisaj

am văzut aseară locul unde fabricau poem din orice
din şpanul macerat de rugină
secţiune prin postmodernitatea dezafectării unei hale General Motors
resturi de cărbune
containere de plastic nereciclate
lentile de contact uzate care pot aduce stelele mai aproape
automobile nemântuite în viaţa lor de apoi

produsul obţinut purta codul cu bare
cuvânt înseriat de care atârna materia rebutată
de care apoi ţi se atârnă sufletul şi treceai şi tu
ca printr-o ceaţă densă de rumeguş
oxizi & acizi

resturi
proces similar maselor plastice recondiţionate industrial

te spălai prin ceaţa aceea

vedeai mai limpede şi te întrebi acum:
ce a ieşit din istoria asta?

afară
într-o cuşcă închis – pentru că periculos
firul verde de iarbă
nerelevant sufletului tău complicat

East Lansing, martie 1999

<<< >>>
cuprins

Poveste de iarnă

în noaptea primei ninsori
pe versurile poetului au rodit mere

a devenit dintr-o dată prolix
după luni de ariditate

a încetat să se mai simtă singur
(îi plăcea să se refere la sine drept cel singur şi părăsit)

se făcea că se află într-o mare
de fiinţe albe şi ningătoare
aidoma lui trăind prin poem
aidoma lui închinătoare fantasmelor

un fel de procesiune păgână
astrală în ilizibilitatea ei

poetul ridica mâinile către cer
– de unde venea mulţimea de fideli –
şi le vorbea despre dragoste
despre levitaţie şi măruntaiele stelelor
despre ceea ce-l înrobea
şi ei îl îmbrăţişau
veneau către el
tot mai aproape de tăcere
deveneau un singur trup
fierbinte şi ningător

Bucureşti, 1995

<<< >>>

cuprins

Cum să supraviețuiești în orașul fantomă

<<<

să fii politicos
nu ofensa niciodată spiritele
nu agresa rătăcitele umbre neobservându-le

celor bătrâne cedează-le locul
domnițelor cuvenite plecăciuni

fii atent nu călca din greşeală
piciorul vreunui orgolios

fii înțelegător şi demn deopotrivă
(nu le plac cei care tremură de frică)

fii calm şi eteric
când ei se vor strădui să fie carnali

să nu porți pălărie
să nu întorci oglinda către ei
să nu aprinzi lumânări funerare
să nu te închini ca bogomilii
să nu săruți marmura altfel decât trupul iubitei

>>>

Poetul şi umbra sa, stâlpnicul

<<<

Ţine-mă tare, prietene umbră
însoţeşte-mă şi visează-mă cum numai tu

mintea ta e cea care poate să-l gândească pe Dumnezeu
inima ta
palmele împreunate în rugă la vremuri când eu
adâncesc străinia

poetul e îngropat în oraşul acesta
scrie despre el de parcă ar fi murit lumii
dragostea e substanţa celor născuţi pentru azur

aseară a plouat în pustiul Sinai
împăratul păgân şi-a purtat oastea pe lângă tine
mii de priviri nu te-au văzut

în plin deşert pentru un ceas a înflorit o oază
pentru o singură sete

prietene umbră – oraşul acesta nu e altfel

de fapt singurătatea e dar
ruga e substanţă

>>>

Confesiune

un poem născut într-un vis traductibil
din zbaterea sufletului între două mări de cuvinte

în stânga, armonia septentrională a unor sfere ecleziale
silabe fulgerate de scântei rectangulare
în care scufundarea unui vers
are imaterialitatea plasmei pe care scriu heruvimii

dincolo, turnirul mediteranean
exacerbat în lungi secole de iluminare chirilică
cuvinte cu origine incertă şi sensuri zănatice
în care naşterea unui poem
e ca lepădarea unui prunc de sirenă

mai departe un suflet tăiat cu sine
o planetă cu doi sori a căror dublă sămânță fecundează haosul

miza unui pariu noptatic

<<< >>>
cuprins

Bucureşti (tablou pentru o expoziție în afara oraşului)

lămpi iridiscente luminând reclame
panouri cu femei frumoase
conducte complexe şi robineți plurilabirintici
arbori triaxiali ruginiți suspendați deasupra blocurilor
insule de corali paraziți izbucnind din oceanul
sârmelor, pieselor, carcaselor abandonate

antene captând din neant mesaje TV transmise de heruvimi
apocrifă revoltă a materiei asupra genului dramatic
tehnici de reclamă eficiente în această lume specială

oraşul e un tum incandescent
oasele se agită creator în biografiile gata scrise
evoluția milenară ce a dus la aceste țevi, conducte şi destine

se ia cădelnița şi se trece de trei ori deasupra

urbanitate cu suflet de eres şi apocrifă psaltire

nu se sărută nici crucea şi nici evanghelia
nu se pleacă la drum privind icoana
ci se ia autobuzul sau taxiul către ziua de ieri
se priveşte panoul de reclamă cu eficiența demonstrată
se vânează fericirea cu un arc pentru tigri isterici

1995

<<< >>>

cuprins

Dedicaţie

<<<

celor care părăsesc poezia pentru roadele prezentului
pentru timpul ce curge de-a lungul unei cochilii de melc
pentru iluminări concrete
levitaţia s-a obţinut demult prin mijloace ştiinţifice nu prin poem

celor care părăsesc poezia odată cu placenta maternă
naşterea întru poem iar căderea întru real

celor care părăsesc spaţiul poemei pentru economie
computere
sau Dumnezeu
pentru riduri sau portativul gol de game
pentru culorile curcubeului purtător de orbire
pentru motorul de tip Carnot în patru timpi

celor cărora naşterea nu li se pare un paradox

noiembrie 1997

>>>

Scrisoare

<<<

>>>

ultima oară când am primit veşti ne reinventam strămoşii
le descopeream virtuți în locul efemerei lor cărni
vitejie în toate momentele când au luat-o la goană
înțelepciune acolo unde îşi administraseră păcatul
putere în colecția lor de neputințe

ultima oară când au venit veşti
trecutul se întorsese pe dos
(o haină uzată dar spectaculoasă)
mai demn şi mai glorios decât
uzuala corodare rectilinie

East Lansing, noiembrie 1997

cuprins

Întârziere

<<<

ceasul când realitatea îți înfloreşte prin nervi
când totul e asemeni unui poem ratat

mistificarea unui gest liric

mai poți spune atunci
unde duc căile tale?

ochii refuză lumina
degetele înfloresc rădăcini
se adâncesc în pământ

un lut ce nu e al tău prin nimic
decât prin funeraliile fiecăreia
dintre zilele tale

>>>

cuprins

Istoria nectarului

<<<

la început e nectarul florii numită iarba singurătății
la final – vinul pe care îl beau îngerii

strivirea florilor cum strugurii sub teasc
distilarea lichidului autumnal
pregătirea cupelor de argint
cele în care mai potrivite sunt lumina şi parfumul

de ce s-ar grăbi îngerii
timpul nu e pentru ei durere

numai când beau vinul acesta
îngerii încep să alerge
devin neîmpăcați
îngrijorați de viitorul iluzoriu

dau cerurile peste cap
impregnați de umanitate
singura beție la care sunt sensibili

East Lansing, 3 decembrie 1996

>>>

cuprins

Poem

ieri seară Domnul Dumnezeu a ieşit pe autostradă
azi dimineaţă a intrat pe calculator
bulversarea de fişiere amintea timpul circular

afară maşinile ocolesc un rond cu flori ofilite
iarba strălucind verde pârjolit

norii eternei toamne – uriaşe rezerve de cenuşiu
o infernală maşină de ploi şi migrene
acolo se întâlnesc plăsmuirile tale şi clepsidra

de pe autostradă vine o limuzină elegantă
un dric scump cumpănind în geamurile fumurii
o oglindă pentru toate acestea
echivalentul pământesc al raiului:
cum să nu ajungi într-o astfel de lume profet?

dincolo – scurte clipe când poemele fulgeră din întuneric
şi tu încă nu ştii

East Lansing, octombrie 1996

<<< >>>
cuprins

Sonet

„El trigal se ha entregado a la muerte.”
F. García Lorca

<<<

În casa aceasta m-am înstrăinat de atâtea ori
nu se mai auzea la fel Ceaikovski
nu-l mai recunoşteam pe Mozart, nimic nu mai purta emoţii
sunetele se despicau în ţăndări

La masa aceasta poate chiar eu
în vremuri imemoriale, am scris versuri
nu-mi mai recunosc imaginea
acela de demult, cel ce a îndrăznit cândva către poem

Sunt înstrăinări
simfonii care adună fals orele
fotografii deformând chipuri, eludând lumina ochilor
nu am nici un drapel, nici o cauză, nici o emoţie –

îmi lipseşte sentimentul posesiunii
nimic nu se lasă să fie al meu

Bucureşti, 1994

>>>

Spovedanie

pe vremea aceea fiecare vară
purta numele unei fete frumoase

ceasurile serile hazardul
împrumutau chipul ei

numele ascuns în fiecare cuvânt –
măştile vârstei

în urmă se închideau porți
trecerea prin vârsta de aur

se armonizau scene prozaice
cu icoane

se cohabita cu spectrele
tuturor menestrelilor ce au trăit vreodată

apoi masca aceea a murit
şi nu a rămas decât poemul acesta

București, ianuarie 1995

<<< >>>

cuprins

Filtru pentru ritmul cotidian

poetul s-a refugiat în traductibil
era mai simplu
mai comod
litere latine transverse altor litere latine

dar viaţa ta, străinule –
când ai privit ultima oară câmpia şi iarba umedă?

unde sunt răgazurile despărţind
întârzierile tale în vârste bolnave?

nevroza în limba ei proprie –
idiomul unei armate de ocupaţie
centri lirici dansând pe tăciuni şi cenuşă

rudimente de educaţie de la celălalt capăt al lumii
ochii odihnesc acum pe ţevi de plastic montate cu nituri de argint
lămpi cu gaz umbrind o lume aurită
spaţii lenticulare deformând lumea până la noroi liric
o armată de îngeri oligofreni
şi protecţia lor anulatoare de poem

East Lansing, 27 octombrie 1996

<<< >>>
cuprins

Cronologia

1.
poetul ştie
că locul lui în cetate e între rătăciții soartei
şi beţivi

în ierarhia cerească lucrurile stau altfel

oraşul îl scuipă afară
ca pe un sâmbure

poetul e genul necomestibil

2.
poema se naşte în pântecul materiei
fulger globular transfigurat de sexualitatea plasmei
nu are înfățişare
nicicum formă scrisă

3.
poetul se pierde în suite de cuvinte
scrisul e singura concesie făcută realității
singura posibilă

4.
de multe ori îngerul l-a trezit pe poet
la ceasul întunecat al zilei
pentru întâlnirea cu o nălucă

nu se poate aceasta! se împotrivea poetul
scrisul e un proces putrezitor

nu vezi – spunea îngerul
nu vezi că lutul acesta fierbe să se facă poem?

5.
dorea să păstreze
doar pentru sine
cel mai de preț vers
să nu-l scrie niciodată

rămână ferit îmbătrânirii
nerostitul

însămânțeze înlăuntrul
rodească tăcerea

6.
acela e târziul când tăcerea n-a fost mai plină de poem
cuvintele ucid
îmbătrânirea e urmarea rostirii

pe scara către rai virtute e tăcerea

distihuri tăiate de albul hârtiei
lacrimi cu miez liniştit
strigăt cerşind înapoi sunetul

<<< >>>
cuprins

psalm tăcut

icoană

recăpătarea demnității
după umilința folosirii cuvintelor

7.
pe spatele nopții stau scrise aripi
poetul le întoarce: nişte pagini cuminți

pe coapsele nopții sunt scrise patimi

el le transcrie

numai în plină îmbrățişare
el vede tatuate constelații
pe brațele nopții

premoniția înseamnă pentru el
a face dragoste cu întunericul

8.
şirul de litere pe hârtie

singurul lui trup

<<< >>>

cuprins

portrete

<<< >>>

Portretul solitarei

<<<

>>>

îşi îngropa serile în exaltări
dimineţile în înfruntări ale realităţii

de fiecare dată alta-i era singurătatea
deşi zilele toate la fel

timpul şi-l umplea cu lecturi
la care bărbaţii nu rezistau –
avea o meserie necesitând dialogul cu umbrele

între acestea, silueta tutelară a unui bărbat uscăţiv
cu degete fine
cu privire verde şi rece
– obiectivitatea iernatică a unor spirite academice

el o asculta şi-i era mângâiere
era pricina speranţelor ei exagerate
continuă! – îi spunea – pe acest drum
a mai rămas un diamant

în fiecare seară ea reîncepea să spere
şi diamantul îi era aproape
dimineţile îi reduceau sicriul realităţii

acolo odihnea – în mătase –
cu chipul ei
o străină îmbătrânind

East Lansing, 26 octombrie 1996

cuprins

Portretul unui domn cunoscut

proza lui aducea o vitalitate demnă de timpul lui Homer
frazele lui respirau energii de la capătul materiei
scria cu celulele
ți-l imaginai gol, după ce a făcut dragoste
scriind pe podea, în poziția scribului egiptean

<<<

fruntea lui nu făcea riduri
obrazul îi era întipărit cu rune
ochiul, supracolor, rămânea dincolo de portret
secțiune prin acidul dezoxiribonucleic
pâinea prăjită cu cafea, dimineața, pe stomacul gol
apoi mult fum de țigară

dincolo de acestea: nimic

intraductibil la Paris dar atât de vital acasă
scrijelitor de icoane cu pumnalul
înşurubat în timpul lui ca o stea pe cer
încă un domn care ne lasă cărți bolnave de reumatism
împrumutând un parfum atât de personal căderilor noastre

East Lansing, 23 noiembrie 1999

>>>

Portret (Istorie irlandeză)

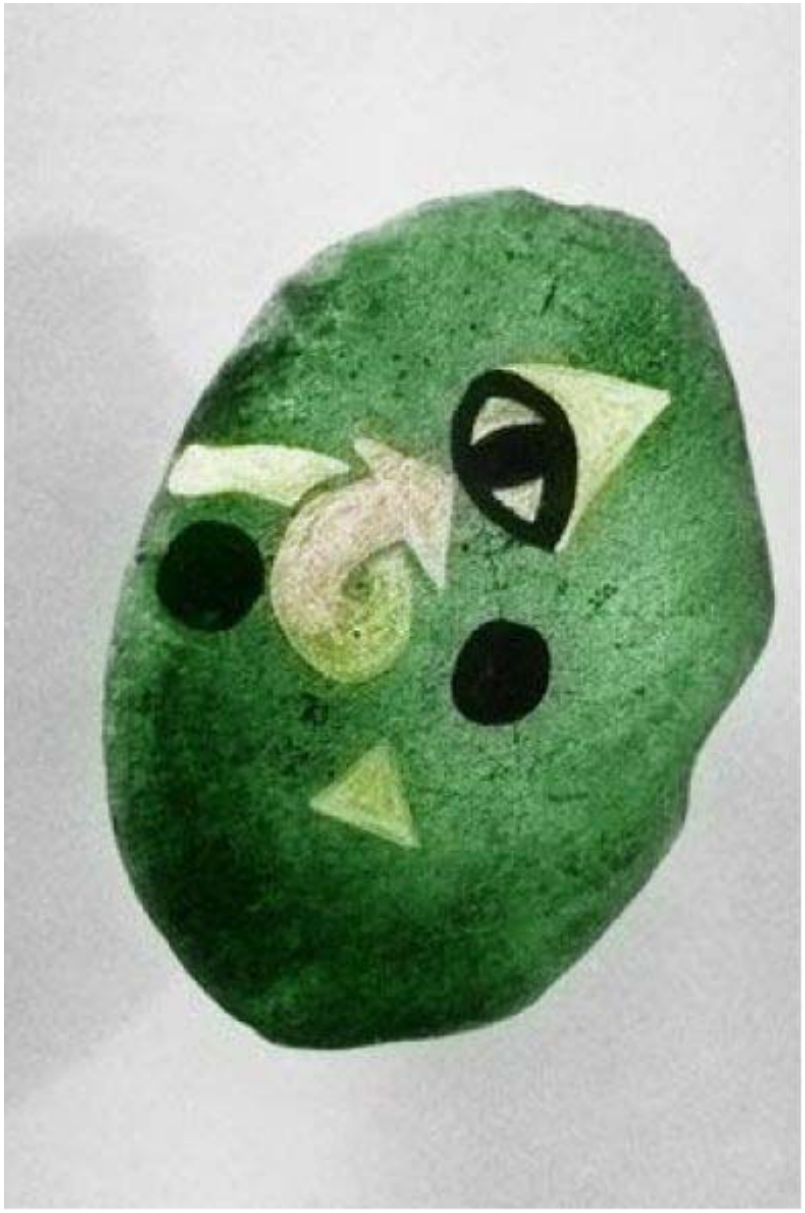

era plăsmuită de mândrie

povestea despre foametea din Irlanda veacului trecut
o istorie în care regele de la Londra
se amesteca direct în cultura cartofului

apoi despre Scoția
şi o familie ce a căutat drumul mării
sfidând doi regi într-unul singur
totul ducând spre clipa de azi
prag invariant a două seminții

şi – la urmă – povestea despre ea
toate slujbele pe care le-a pierdut
din mândrie
instinctul de a sfida şi de a rătăci
gestul nervos al mâinii când explica
grimasa de dezgust față de prea multe
noblețea de a fi plebeu până la capăt
sau de a-şi trăi destinul azi
urmărită de regii de-altădată

<<< >>>
cuprins

Portret despărțit

<<<

>>>

prima sa pagină de web îi era trecutul
în cea de-a doua îşi avea ascuns viitorul
în patru CV paralele trăia patru exotice vieți
întâi era un virtuoz budhist cu ascendențe mozaice
apoi un geometru rus încă urmărit de kgb
pentru prieteni – un fost industriaş de suflete
cu opt ani petrecuți în lavra de la Podevskoe
în ultima oglindă – un manager siberian ultracompetitiv
cu opt ani vechime în prospecțiuni exotice
un fel de Pessoa mercantil fără ani în urmă – infinit înainte
virtualii tăi paşi găsesc o legătură spre cel cu multe chipuri
întâlnirea voastră la ceas târziu pe tărâmul celor fără de patrie

cuprins

Portretul străinei fugare

ea s-a măritat cu un călugăr
îl purta în visul din zori

el e bărbatul meu, îmi spunea
mă alinta cu poeme inspirate din psalmi

mă atinge cu plăsmuiri athonite
pe care eu le deturnez dinspre cer

monahul meu iubit născut din lujeri de crin
visul meu din zori

ea mi-a arătat palma – să-i ghicesc
eu am citit că există femei
ce-ar putea stârni gelozia Domnului

ea a râs cochet şi a răspuns:
complimentele tale ajung în iad
flăcările între flăcări

<<< >>>
cuprins

Portretul fetei cu nume de cântec

<<<

>>>

ţigările ei nu scot fum
buzele ei au un zâmbet stins

în ochi i s-a refugiat o fiară: surâsul
un demon îi joacă pe buze

cuprins

Portret în culori reci

<<<

>>>

orice apropiere a ei e o imagine a depărtării
câteva clipe cu ea îți sunt de ajuns să simți singurătatea

nu te oglindi în ea
bătaia de aripă nu îți aduce vânt fugar ci otravă

când degetele ei te vor mângâia
vei simți
că nimeni nu se poate însoți cu nimeni vreodată

nu încerca oglinda aceasta

îmbrățişarea ei îți va aduce
singurătatea ta neliniştită

viață de apoi n-au decât întunecările tale

cuprins

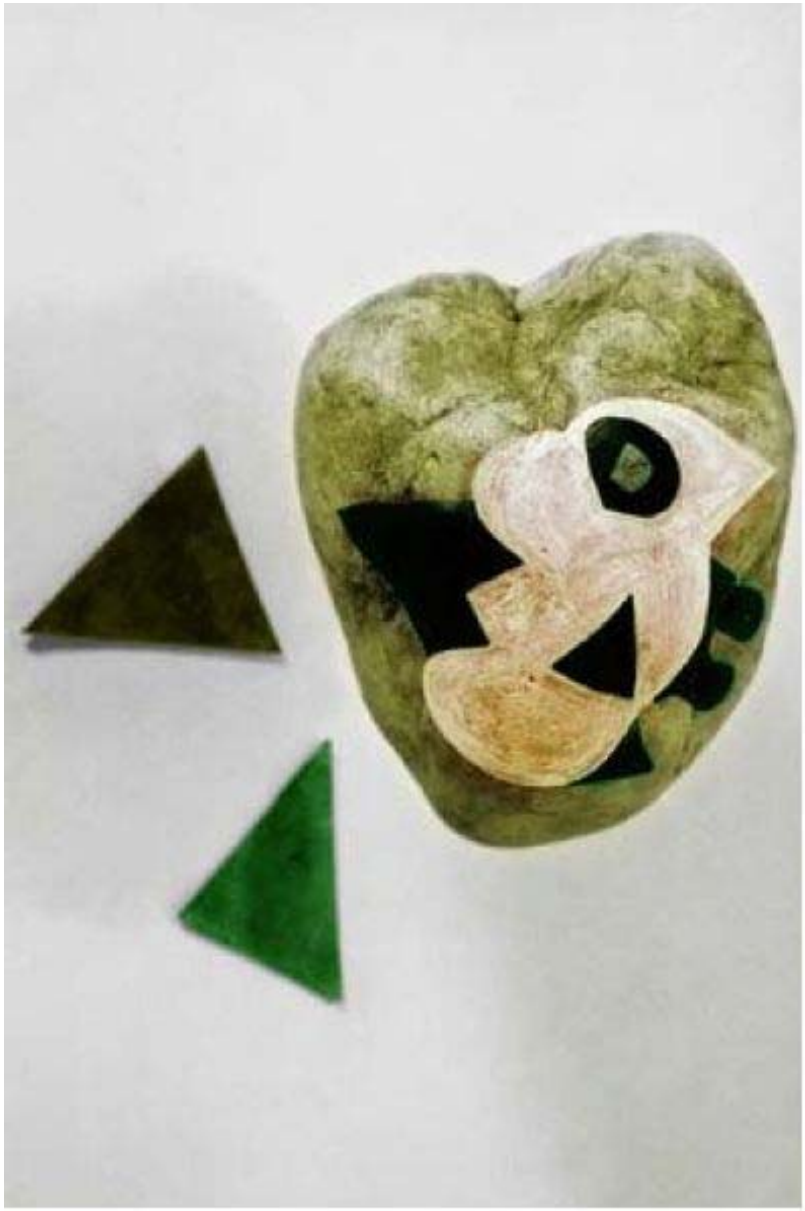

<<<

Portret cu decor dintr-o recepție oficială

paharul cu whisky în care se odihneau trei cuburi de ger
cămaşa de mătase
acul de aur al cravatei strălucea lumina Parisului
cuvinte în toate limbile orientale
şi amintirea bunicului său care potcovise cai

mama mare le ținea hățurile
se auzea până departe sunetul ciocanului pe nicovală
apoi sfârşitul apei care fierbea la călitul potcoavei

el se juca în nisip trei paşi mai încolo
atunci învățase să zâmbească

mâinile ard şi acum de dorul fierului
lipsa unui Dumnezeu al metalelor
cele incompresibile în mătase
cum sufletele în câte o vorbă de duh

ah! zicea mama mare făcându-şi cruce
s-au nenorocit copiii

decăzuseră până la glorie

timpul scuipă epiloguri
semințiile se nenorocesc triumfal

>>>

Portret

<<<

el a descoperit poem şi acolo
unde tăcerea se uscase în aer

exista şi în ostilitatea liniştii
şi în portalurile despărţind memoria de realitate
în toate locurile prin care trecuse câte un înger
ferecând

suite de imagini nemişcate
într-o aşteptare şerpuită

imagini ca nişte megaliţi virtuali
un coteţ de găini cu deschideri galactice
un şir de tomuri înlănţuite în octave nearmonioase
ramificaţii arborescente ale tăcerii

realitatea poate fi prinsă într-un poem
doar pentru că uneori îţi pierzi minţile

>>>

cuprins

Schiță pentru final de poveste

<<<

În camera lui nu mirosea a levănțică, nici a medicamente,
nici a parfum ieftin,
nu mirosea a mâncare, nici a şoarece
cu gaura într-un cotlon uitat.
Uneori, seara, mirosea a singurătate.

Fereastra lui dădea către Piața Amzei,
spre locul unde, în fiecare dimineață,
lăptarul îşi desface marfa. La ora aceea
el se trezea şi privea strada.
Bătrânii se pot trezi devreme în zori.

Clădirea în care locuise în ultimii ani
avea pe fațadă trei medalioane cu îngeraşi,
dintre aceia cu chip de copii bucălați,
creaturi zglobii amintind creştineşte de Pan.
îngeri cu chip de copil: am căutat despre ei
în Biblie şi n-am aflat nimic. Îi vedeam
doar pe frontoanele caselor din oraş -
evocau dulcegăria tragediei.

>>>

Portretul solitarei şi al inspirațiilor sale

trecuse din adolescență direct în bătrânețe
cu veşnicul ei zâmbet sfidător

o bătrânică obraznică şi didactică
cu aparente armonii în exces
amintiri în minus

ochii ei măsurau uitate rune
primă vocație – arta de a citi ilizibilul
fantezii alhambrice practicate
la ceasul baroc al fiecărei nopți

de aici energia ei polemică

cu degete subțiri şi nesigure
aşternea pe hârtie rechizitorii bizare

abia perceptibil: un tremur uşor rimând cu neîmpăcarea
afectându-i dialogul cu icoanele

cele cărora le dedica
neliniştea

extrăgea armonii dintr-o aureolă îndepărtată
născută iernatic

<<< >>>
cuprins

Istorie

ea purta o lacrimă
pe colțul tăvii cu ceşti cu cafea

tristețile în aburi sidefii

părul ei mirosea a fum de țigară

poetul o privea din colțul lui
îi asculta pe cei care îi spuneau
adu-mi o cafea

<<< rădăcinile realității

o privea şi nu-i era străină

părea rătăcită soarelui
de-atâtea nopți transformate-n zi
trupul ei se impregnase de fibra cafelei

lui i se părea că senzualitatea
poartă prin aer
anonime ceşti de cafea

ea nu imagina poeme triste
ci aducea treziri realității

parfumurile strălucesc ca nişte ghimpi
prin simțuri

>>>

Portrete apropiate

ei au băut dincolo de ceruri împreună
şi-n noapte deocheată
totdeodată
în frunte le-au ieşit cornițe de satir

fulgeraseră viziuni gemene:
un tunel întunecos
dinspre naştere

sângele lor s-a amestecat
pe geana unei idei fantaste

<<< mai jos, dicționarele i-au separat
după literele unor alfabete diferite

unul dintre ei a sfârşit la crematoriul săracilor
după ce murise înghețat
în friguroasa noapte ce a urmat ultimei amante

celălalt s-a aflat o vreme
în cimitirul vegheat de steaua lui David
îmbrățişat de o uitare străină
peste mormânt – azi un bulevard
nici măcar luminat feeric

amândoi au descris în texte limpezi
coridorul amirosind a întuneric
a noroi şi a dragoste
a nelinişte
pe care însă nu l-au ştiut numi niciodată

>>>

Portretul bibliotecarului la 40 de ani

părea compus din piese distincte
asamblat din diferenţe ca o păpuşă de cârpă

anii copilăriei îi lăsaseră ochii
străini ridurilor şi înclinării trupului

prima dragoste îi lăsase un val de amintiri
independente îmbătrânirii obrazului
sau tremurului uşor al mâinilor

<<<
nu semăna nici pe departe cu Borges
ci cu un ienicer lăsat la vatră în Rumelia

nu semăna cu cel ce îşi petrece întregul timp
în compania enciclopediei britanice
ci cu posesorul unui continent scufundat
nu atlant îmbătrânit ci personaj sub contract

anii tinereţii îi lăsaseră zâmbetul
ca o copertă aurită din la belle époque
secţiunea colecţii speciale

îi lăsaseră şi foarte mult timp
mai mult decât fusese pregătit să trăiască
uneori îşi spunea asta ştergând de praf
biografii imprimate în veacul nouăsprezece

East Lansing, octombrie 1998

>>>

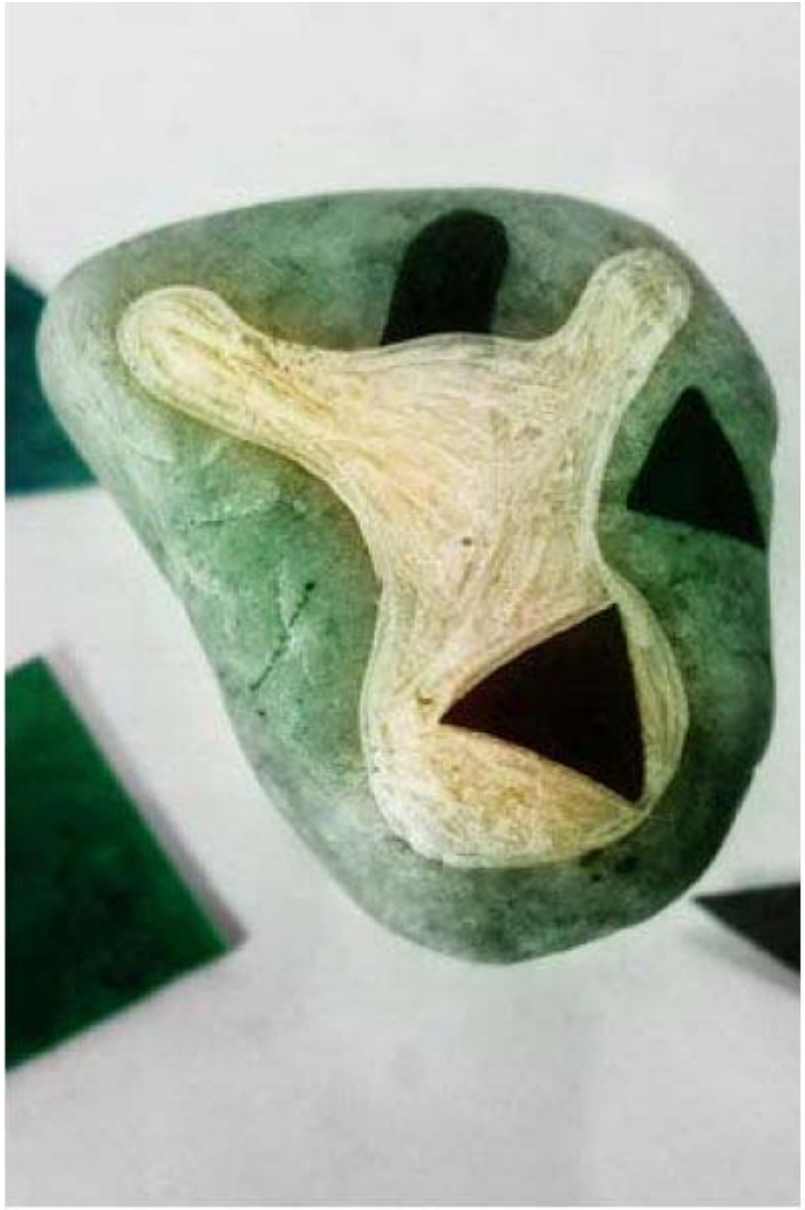

Portretul fetei din sud

nu avea noaptea ce aveau ochii ei
întuneric şi inteligență de diavol

ştia să tacă aşa cum miazănoaptea nu
alteori chema cuvinte ciudate

îşi trecea mâna prin păr: gest de dans
în vreme ce lumina ochilor îți târguia sufletul

în adânc să te ducă? sau într-o amintire ca iadul?

degetele ei nu aveau atingere fină
le-ai simțit şi nu te-au înfiorat

cât mințea vorbindu-ți de dragoste?
poate se închina aceloraşi plăceri ca şi tine
suflet stingher în trup rătăcit

n-o doreai
sau poate doreai numai ochii

în întunecate priviri: un cuplu mistuindu-se

East Lansing, 8 martie 1999

<<< >>>
cuprins

Portretul unui prieten

ochii lui izvorau femei arteziene
limfa i le purta labirintic prin trup

retina-i lumina ondulatorii siluete
din febră – aerul năştea imagini
gunoi: prin secretă transformare schimbat în aur

<<<

filtru rafinat în timp
privirea lui ghicea feminitate şi-n raza stelelor

ochii lui descriau altă lume:
acuplări imposibile şi curioase virtuți
limba cerului rotindu-se fixată de Sirius
arc complet
de la sexul abstract al miazănopții
până-n deşertul concret din miazăzi

întruparea privirii aparte
cu care ne naştem

şi pe care o stinge
obiectiva trecere a vremii

East Lansing, februarie 1998

>>>

Portretul celui născut pentru o singură zi

pe prima pagină a singurei lui cărți de poeme
stătea scris: „a plouat în Bucureşti între 25 şi 27 iulie 1995”
poeme ancorate într-un timp
fecundat de clarviziuni şi tristeți

prinse între coperțile a două nopți –
toate stările prin care ai putea trece vreodată

o picătură din vremea ta a conținut toate timpurile
dacă în ceasul acela nu – atunci niciodată

în singura lui carte de poeme
un timp neclar trecea spre claritate
printr-un ceas navigase o veşnicie

mai târziu mă va privi de dincolo de poem
ochii goi
totul fusese spus

cum poți oare transcrie portretul
celui ce şi-a pierdut chipul în poem?

East Lansing, martie 1999

<<< >>>
cuprins

<<<

apendix

>>>

Poetul interesează ca delir. La ce-ar fi bun un poet care să fie precis, să definească, să edifice, să lucreze cu necontradictorii concepte? Din biografia poetului ne interesează pierzania, ne pare bine de ea ca şi cum ne-ar salva, ca şi cum ea ne-ar fi mântuitoare.

Acest animal capabil de delir liric... Ceea ce îl apropie pe poet de stâlpnicul din pustie e crezul că pentru amândoi delirul, pierderea de sine sau adâncirea în sine – este întâia pricină a spiritului.

<<<

... Şi vin acele momente de plictiseală şi dezordine când de-ai începe să scrii s-ar aşterne pe hârtie catastrofe în lanţ, renunțări şi dezordini, abdicări.

Ai scris vreodată un poem? Ai închegat vreo istorie? Nu-ți mai aminteşti. Zeii ți-au murit pe altare, plăsmuiri de mucava. Gândeşti în formele genului, dar nu mai creezi. Rostul s-a schimbat: exişti, deci risipeşti.

Poetul se realizează în acele stări în care orice făptură omenească s-ar distruge. Ce e pentru toți ceilalți incoerență şi risipire, pentru el e substanță. Când îşi descoperă condiția, nu-i mai rămâne decât să-şi accepte condiția de înger cârtitor şi stihuitor.

>>>

Acea amputare a cărnii, acea tăiere a trupului care ajunge să îl sporească. Mai mult decât înger, mai glorios decât erou, doar prin poem spiritul se înalță până la maximul îngăduit de Cartea Facerii.

Păcat pentru lecțiile de biologie pe care le-am luat cu toții, cândva. Pentru unele scopuri ar fi fost mult mai bine să nu fi ştiut nimic.

Nefericită alăturare: lecturi în acelaşi timp din Filocalia şi din teoria relativității. Sfinții Părinți, scriind despre virtuți, te sufocă, te ard cu existența lor, cu siguranța cu care discută numai despre ele. Pe lângă abordarea lor, ariditatea tehnică a unei teoreme e ziditoare de ființă. Drămuitorul de virtute omenească e făcut ridicol de Drămuitorul a Ceea Ce Este, exprimat formal. În acelaşi timp, nu poți duce romantismul până într-acolo încât să nu observi câți ticăloşi frecventează detaliile calculatorii ale matematicii.

În viitor câteva convertiri spectaculoase se vor datora unor pagini bine formalizate, cu calculele duse până la cap. Cine le ia în serios nu poate fi departe de drumul Damascului.

Ne interesează viața poetului pentru că interesează delirul la sursele sale, înălțându-se către cer, evoluând. Ca şi cum am vedea veşnicia cea nemişcată evoluând.

<<< >>>

cuprins

Altceva decât delirul este extazul. Poetul îşi poate permite să fie lipsit de scop, îmbătat, contradictoriu. Extazul, însă, îl poartă pe sihastru către ceva precis, capătă sens odată cu trecerea vremii, se află în ascensiune, trece vămile văzduhului, ţinteşte porţile raiului.

Nu e ceva similar pentru poet.

Uneori ai nevoie să te îndrepţi către paginile altor poeţi; te încântă o muzică străină, armonia câte unui verb. Ca şi cum ai avea nevoie să fii locuit de un discurs ce nu e al tău. Nu e o simplă lectură, pentru că ştii foarte bine ce se află în spatele unui poem adevărat. Poţi înţelege şi când devii cronicar pe terenul altuia. Seducţia, între poeţi, are raţiuni muzicale.

Poetul, ca şi sihastrul, ştie clipă de clipă, în tot decursul vieţii, care-i va fi ultima dorinţă.

<<< >>>

cuprins

După ce ai scris o nuvelă sau un roman, un text ce te-a silit să trăieşti o vreme o altă lume, după ce ai trăit obsesiv în alții, să respiri prin alții, îți trece prin minte să termini odată cu totul. Nu se poate să nu observi că un foc de armă ar fi cel mai rapid. Cum ar putea să te mai intereseze, în locul eleganței polifonii, o piesă cu un singur personaj care petrece o treime din timp dormind şi care, din când în când, mai merge şi la toaletă?

Realitatea e serioasă numai în punctele unde e interpretabilă liric.

<<<

>>>

Există momente când nu simți că trăieşti în istorie ci că eşti istorie, că în tine se strâng multe veacuri, răsărite în clipa de acum pentru a-ți susține o imagine, o formulare. Vezi totul mai limpede şi nu ți-e teamă că ai putea greşi în vreun fel. Atunci îți doreşti să te pierzi în vâltoarea prezentului şi simți că fără tine nu se poate, că te vei identifica exploziei ce îți va fi condiție, ce te va defini. Simți că în următoarea clipă toate reflectoarele vor fi asupra ta. În fapt, tu erai cel cu mărturia acelui timp, în nici un caz cu rolul principal. Dar iluzia poate fi desăvârşită.

cuprins

Nu are sens nici o discuţie despre rolul social al poetului. Pentru societate el e tot atât de important ca şi beţivul împătimit ori ca falitul fără scăpare. Ar trebui să i se retragă absolut toate drepturile, să fie lăsat fără toate actele.

Nu poţi construi decât în sens liric. Îţi dai seama de un asemenea adevăr abia după ce te saturi de geometrie, cu toate ale ei.

Să încerci să numeşti în poem totul, să te baţi cu idiomul tău pentru exactitatea fiecărei expresii, să suferi pentru opacitatea câte unui cuvânt. De fapt, poezia nu are „metodă”.

<<<

Graţie clarviziunii delirului său, poetul e un fericit: el şi-a văzut dinainte moartea. Asemeni sfântului, el poate pretinde celor dragi să se obişnuiască încă de pe acum cu vederea sa fără trup.

La ce mai trebuie trup când fără el ai fost capabil să călătoreşti până la limitele fiinţei tale? Viaţa aceasta sau cealaltă sunt dintr-un anumit punct de vedere totuna. Ai spus cândva totul, te-a devorat cuptorul imaginilor, cuvintelor, ideilor – duh ai devenit şi vei arde în veci.

Înainte de a se stinge, urmând un ritual care s-a pierdut în vremi, poetul cântă: învăţaţi-vă cu mine cel fără trup, cel din aceste cuvinte.

E imposibil să defineşti ceva cu adevărat semnificativ: orice fundaţie admite pe undeva o fisură. Geometria devine interesantă abia în zonele prost aşezate, unde lucrurile mai au puţin şi curg la vale, unde un pas desparte haosul de parohia axiomaticii. Un vierme de curiozitate şi îndoială te aruncă mai departe: ce ar fi dacă? De la acel punct încolo, până şi cercetarea cea mai riguroasă îngăduie forme de delir. Dublat de un strop de orgoliu: dacă pe aici n-a mai trecut nimeni?

Eterna suferinţă a geometrului a fost aceea când trebuia să se aşeze, proba adevărului pentru rătăcirile sale. Pe detaliile tehnice, demersul e complet diferit de cel liric, cu care are comun cel mult punctul de pornire. Din cauza impreciziei limbajului, poemul nu devine însă gen facil: un vers te poate supăra egal de mult cu un calcul imposibil. Versul facil e totuna cu un calcul fals...

>>>

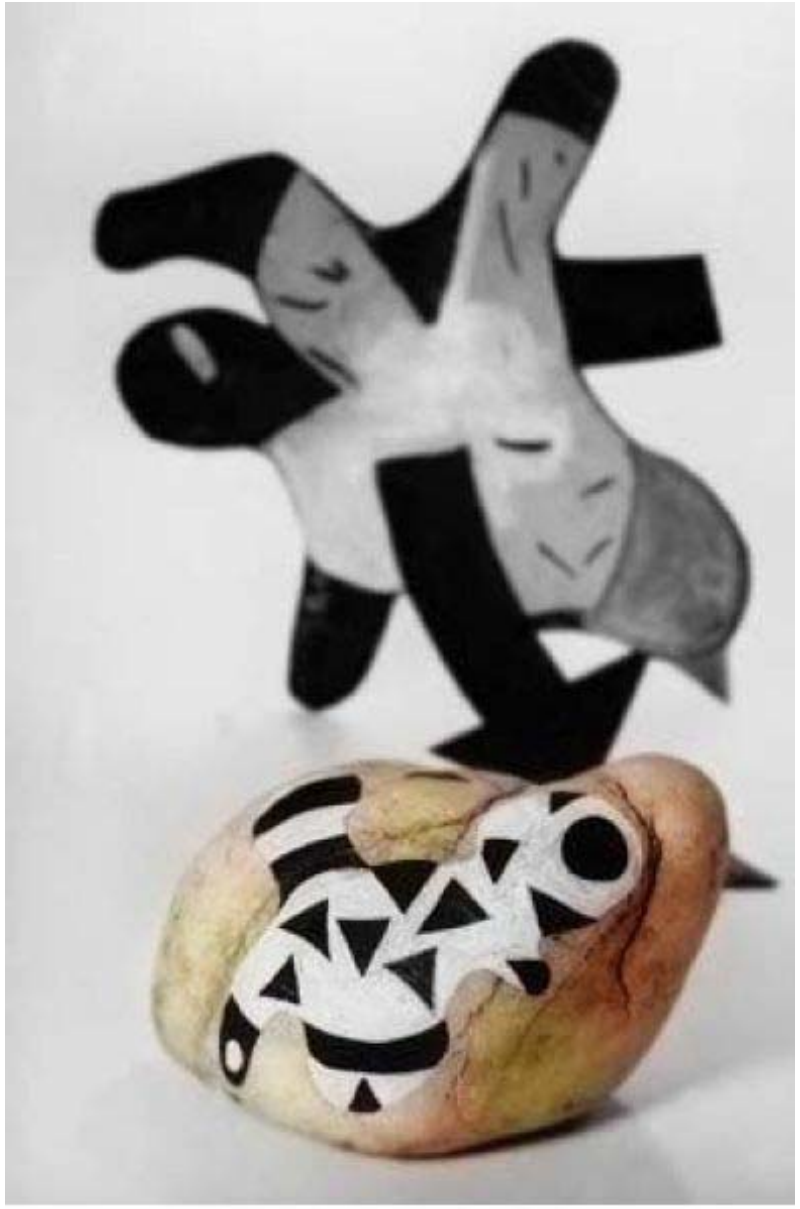

Înainte să se stingă, sfântul Francisc din Assisi învață să cânte la vioară pentru a lăuda pe Domnul: cuvintele nu-i mai par îndeajuns. Dictează imnurile sale şi cântă. Stingerea sa e un cântec treptat, străluminat de durere şi dragoste, pacea şi lupta dintre două lumi.

Cel mai stânjenitor moment pentru un poet este acela al dimineții când, la lumina zilei, îşi corectează, şlefuieşte sau temperează versurile dintr-o noapte de altădată. Clipa când delirul trebuie să treacă proba lucidității. Sentimentul că ai exagerat întru visare.

Un adevărat poet este cel ce scrie şi trăieşte acelaşi poem, cel ce se închină şi în taină şi înaintea oamenilor aceloraşi icoane. Nu e nevoie de sute de pagini ca să înfăţişezi asta.

Prea e completă realitatea, cu o rezoluție prea fină, prea evidentă şi autoritară ca să-i admitem excepții. Tocmai aici e dificultatea de receptare a poeziei: nu încape în joc, e excepția de la regulă. Deşi îşi propune să „lucreze” cu termenii ce provin din realitate (oare cât adevăr e aici pentru multitudinea de cazuri particulare?), deşi lucrează cu ea, poezia îi scapă.

Şi atunci de ce ne-am mira că cei ce-şi aşează viața întru ordinea poeziei stau față de viața de zi cu zi aşa cum stau?

<<< >>>

cuprins

Sunt clipe când te înalți în erezie cum în poem n-ai fost niciodată. Laşi pe drum arsenalul de stihuri, şi chipurile de îngeri îți par mai concrete decât oricare alcătuire pământească. Lumea oamenilor pare a fi existat doar în coşmarul cuiva cu care n-ai nici o legătură. Mai porți cu tine acolo ceva omenesc? Poate, dar nu mai vrei să ştii. Eşti orgoliu pur, eşti mântuirea oricărei iluzii, ofensă adusă veşniciei. De-ai întâlni pe cineva în jur i-ai spune: eu sunt deja mântuit! (Nu întâlneşti, căci în erezie eşti totdeauna singur.) Ai uitat că ai fost om cândva. Ai uitat că paradisul scribilor e să poată să-şi încredințeze exact trupul hârtiei. Dar de unde îți veneau cuvintele? De multe ori formule miraculoase au venit ca din dictare.

Cine te-a împins în toate aceste sfere? Dar în erezie? Totul e iluzie: poate nu tu.

<<<

Altădată, te simți epuizat. Nu mai poți citi poezie, a ta sau a altuia. Nici teatru, nici roman. Biblioteca e amenințătoare, ostilă, atunci când eşti captiv în ariditate.

Noroc că există atunci acele teritorii ale rigurozității unde poți cere azil liric. Pentru aceasta, algebra e mai bună ca geometria, mai rece, mai imparțială. Antidotul crizei e un refugiu cât mai puțin omenesc.

Deschisă îți este, în acele momente, cealaltă bibliotecă.

Asemeni mystului. Acolo unde pentru el exista vinul şi templul lui Dionysos, spre a muri şi învia într-însul, trebuie să existe refugiu şi pentru tine.

>>>

cuprins

O poveste are farmec atunci când, scriind-o, uiți de tine. Încetezi să mai fii om obişnuit şi devii ordine interioară a unei narațiuni. E un act de viață întregitor şi plin de substanță: te situează în acord cu universul întreg, prin ordinea cuprinsă în nucleul poveştii ce respiră prin tine.

Poezia devine interesantă în măsura în care spune ceva despre experiența primară, despre percepția arhaică a unui modern. Orice altceva e contaminat de falsitate. Lucruri cu adevărat importante nu s-au petrecut pe pământ decât pe vremea când şamanii stăteau de vorbă cu zeii şi îngerii popoarelor conduceau armatele în luptă. Ce a urmat apoi? Omul rămas singur, slujindu-se de percepții contrafăcute, cu trăiri ce rareori se află în apropierea sacrului şi care sunt tot mai departe de poem. Au rămas resturi de luciditate.

Mai avem dreptul să plictisim universul cu prezența noastră exact atât cât mai înțelegem în jurul nostru minuni şi mai putem fi pentru o clipă copil, poet ori sălbatic.

Tensiunea nervoasă ce precede scrierea primului vers dintr-un poem e egală cu greutatea întregului Pământ dislocuit în eter.

Pe măsură ce veacurile trec, se scrie tot mai greu poezie. Pe măsură ce modele şi curentele literare îşi epuizează rețetele, criza de ton devine acută. Poetul contemporan cu internetul nu e cel contemporan cu zeii, substanța poemului e însă aceeaşi. Unde să se refugieze cel ce gândeşte lumea în modul text? Existența lui e comensurabilă în iluzii.

<<< >>>

cuprins

<<<

Mintea născută întru poem e pregătită să prindă lumea cu finețea unui năvod în care un pescar ar putea prinde oceanul cu totul.

Nu sunt toate acestea exagerări? Poate. Dar altfel ce diferență ar fi între Pământ şi Marte?

Totul se învârte în jurul acestei dileme: Cartea este faptă sau gestică inutilă? Într-un final de pagină Nikos Kazantzakis scrie: „Acesta să fie rodul neostenitelor mele strădanii?”. Romanele lui sunt pline de tot felul de scribi rahitici care înlocuiesc faptul de viață cu dâra de cerneală.

Manualul de analiză matematică pe care-l frecventam la douăzeci de ani începea astfel: „Faptele prezentate în acest volum...”. Autorul construia totul plecând de la zero, ca şi cum ar fi construit punctul de vedere al autorului asupra realității. Construcția era completă, îşi pregătea singură toate preliminariile şi nu lăsa nici o breşă.

Textul autentic e faptă. Frământatul unei pâini e faptă. Uciderea aproapelui tău e faptă. Coborâtul unei icoane de pe perete şi înălțarea alteia în loc e tot faptă.

>>>

Dacă îngerul e în eternitate topit în Dumnezeu, atunci poetul e singurul rol uman de unde se poate rosti „eu” în manieră angelică.

Istoria poeziei e plină de agresiuni. Atâta zbatere pentru a da la iveală ceva inedit, atâta efort pentru originalitate cu orice preț, încât ai crede că există oameni care se pot exprima liric numai cu forcepsul.

„Vremea scrâşnirii dinților” nu e altundeva, ci pe pământ, atunci când îți plăteşti propriile sfidări şi iluzii, fie şi numai față de tine. Cât ai proclama tu că poezia are materialitatea plasmei, nu vei ajunge oare şi la prețul acestei afirmații?

Ce poate face un personaj? Poate scrie un poem, rezolva o problemă, sparge o icoană. A crede că poate şi altceva e o formă de exaltare trădând un oarecare dezechilibru.

1994-2000

<<< >>>

cuprins

Citiți şi alte cărți ale lui Bogdan Suceavă apărute la Editura LiterNet:

1. Imperiul generalilor târzii şi alte istorii
2. Bătălii şi mesagii
3. Bunicul s-a întors la franceză

Citiți şi alte cărți din colecția de poezie a Editurii LiterNet:

1. *** - Pentru Gellu Naum / For Gellu Naum
2. Anca Anghel Novac - Exercițiul urmei
3. Cristian Bădiliță - Calendar poeticesc / Dumnezeu de la Mancha doarme cu tâmpla crăpată pe umărul meu
4. Ilinca Bernea - Poeme în mi bemol major
5. Ana Blandiana - La cules îngeri - vol. I & II
6. Daniel Bratu - Leredem
7. Emil Brumaru - Commedia dell'Arte (I-III)
8. Dorel Bucur - Aer cu dungi
9. Dan Mircea Cipariu - Hai să ne-ntâlnim pe site sâmbătă seara
10. Traian T. Coşovei - Greva căpşunelor / Ninsoarea electrică
11. Dan Dănilă - Fals tratat despre seară
12. Dinu Flămând - Tags
13. Şerban Foarță - Cliquet / Mărtzi$oare necomertzi$oare / Portrete-robot cu texte cu tot
14. Biancamaria Frabotta - Poezii pentru Giovanna
15. Matei Ghigiu - Sala de aşteptare
16. Florin Iaru - Cîntece de trecut strada
17. Ioana Ieronim - Omnivorous Syllables / Silabe omnivore
18. Edward Lear - Limericks adică limerick-uri
19. Béatrice Libert - La passagère / Trecătoarea / Le bonheur inconsolé / Fericirea nemîngîiată
20. Anca Mizumschi - Poze cu zimți
21. Gellu Naum - Tatăl meu obosit
22. Luiza Palanciuc - Pierre-songe
23. Iulia Pană - Noaptea scorpion
24. Daniel-Silvian Petre - Overdose
25. Marta Petreu - Aduceți verbele
26. ioan es. pop - petrecere de pietoni
27. Bogdan O. Popescu - Poemul de gardă
28. Miruna Runcan - Cîntece profane / Hermandria
29. Radu Sava - Întrezărirea
30. Robert Şerban - Fireşte că exagerez
31. Florentin Smarandache - Distihuri paradoxiste
32. Iulian Tănase - Iubitafizica / Sora exactă
33. Victor Țarină - Încercare de bust
34. Dorin Tudoran - Tînărul Ulise
35. Matei Vişniec - Înțeleptul la ora de ceai
36. Gelu Vlaşin - Poemul Turn / Tratat la psihiatrie
37. Smaranda Vornicu - Se plâng de mine îngerii

Lista completă a volumelor din colecția de poezie se află la http://editura.liternet.ro/catalog/toate/0/7/Poezie.html. Lista completă a volumelor publicate de Editura LiterNet se află la http://editura.liternet.ro/catalog.

Toate volumele pot fi descărcate gratuit de pe siteul LiterNet pentru uz personal. Reproducerea lor pe alte siteuri este interzisă.

<<< cuprins